

Življenjske spretnosti v Evropi

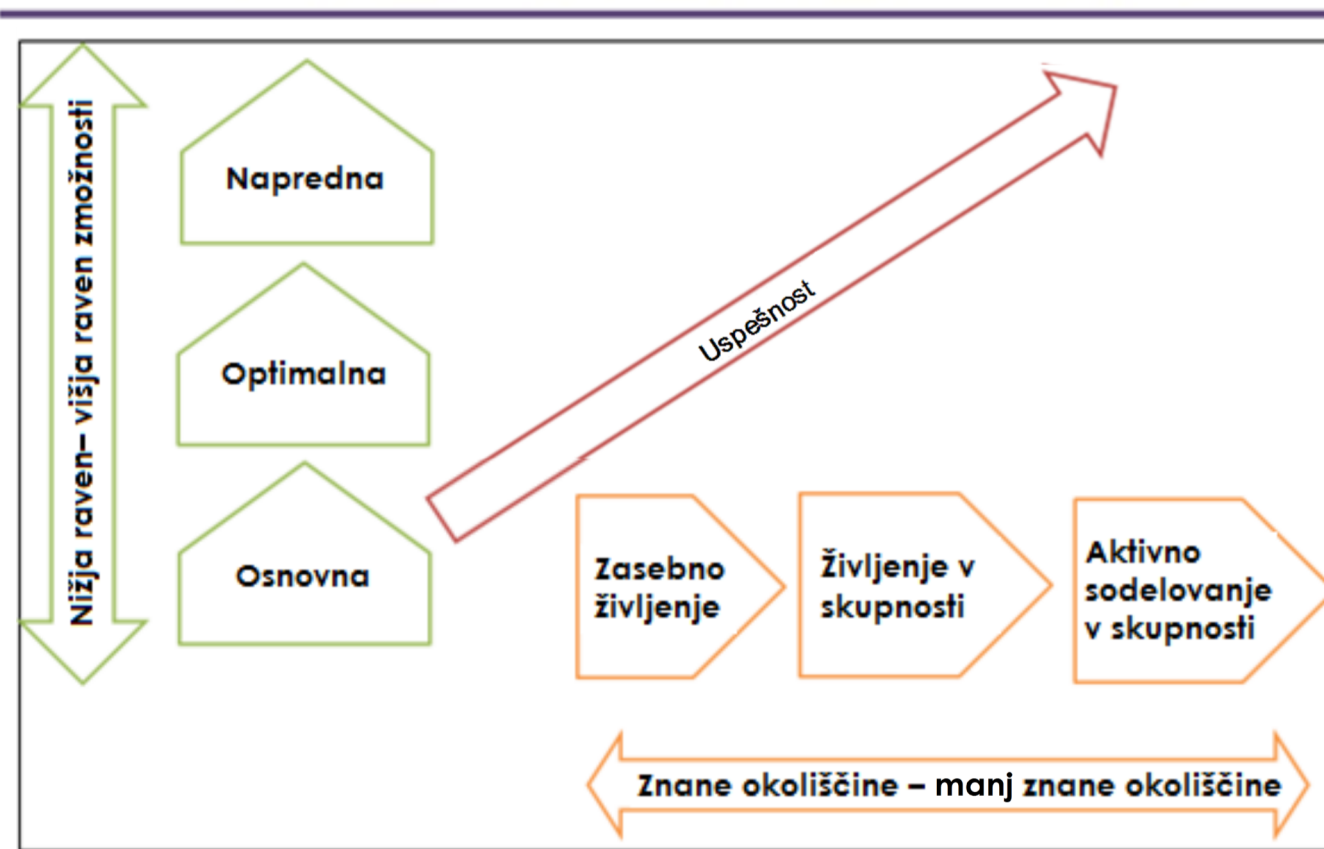
Učni okvir

Uvod

Koncept življenjskih spretnosti v Evropi (LSE – Life Skills for Europe) nudi okvir za učenje življenjskih spretnosti (Učni okvir LSE), ki je primeren za uporabo povsod po Evropi. Cilj okvirja je vzpostaviti skupno razumevanje življenjskih spretnosti tako, da definira osem temeljnih zmožnosti, ki so potrebne za aktivno participacijo v vsakdanjem in delu. Vsaka zmožnost ima dva vidika, *težavnost/raven zmožnosti* in *poznavanje okoliščin*, kar omogoča odraslim udeležencem lažji začetek učenja in upošteva njihovo uspešnost pri učenju.

Spodnji diagram prikazuje, kako lahko odrasle podpiramo pri razvijanju zmožnosti na različnih ravneh, od temeljnega razumevanja na »osnovni« ravni do vse bolj kompleksnega učenja na »napredni« ravni. Ob tem odrasli razvijajo te zmožnosti za različne namene in v različnih okoliščinah, kar vodi do njihovega osebnega opolnomočenja v zasebnem življenju in v odnosu do družine in prijateljev, v njihovem življenju v skupnosti, in nenazadnje omogoča njihovo aktivno sodelovanje v skupnosti.

Prikaz uspešnosti koncepta Življenjskih spretnosti v Evropi z dveh vidikov

Znanje, spretnosti in odnosi, ki so opisani v Učnem okvirju LSE, upoštevajo številne mednarodne in evropske nacionalne okvirje kompetenc ter gradijo na Evropskem okvirju ključnih kompetenc za vseživljenjsko učenje (European Reference Framework of Key Competences for Lifelong Learning¹), ki podpira učenje ključnih kompetenc in temeljnih spretnosti v vseh življenjskih obdobjih. Zmožnosti, ki so vključene v Učni okvir LSE, odslikavajo tudi prispevke partnerjev v projektu LSE, na primer obstoječih učnih načrtov in drugih relevantnih virov na nacionalnih in lokalnih ravneh, ki so povezani s posameznimi zmožnostmi, nanje pa so vplivale tudi raziskave o dobrih praksah in orodjih, opravljene v okviru projekta LSE. Učni okvir LSE nudi povezavo do teh virov za vsako področje zmožnosti.

Med nekaterimi zmožnostmi obstaja določeno prekrivanje, na primer med matematičnimi in finančnimi zmožnostmi. To odraža medsebojno povezanost teh življenjskih spretnosti v resničnem življenju. Učni okvir LSE se začne s področjem osebnih in medosebnih zmožnosti, saj to zajema spretnosti, znanja in odnose, na katerih temeljijo vse ostale zmožnosti. Učni okvir LSE ni zamišljen kot izčrpno ali obvezujoče orodje. Zamišljen je kot pripomoček za začetek učenja, na katerem je mogoče graditi in ga prilagajati potrebam ter zahtevam različnih skupin odraslih. Učni okvir LSE prav tako ni zamišljen kot izobraževalni program, ki naj bi ga odrasli udeleženci predelali od začetka do konca: učne poti naj bodo zastavljene tako, da izbrane zmožnosti odsevajo potrebe odraslih.

Načela poučevanja in učenja

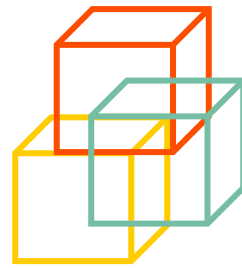
Projekt Življenjske spretnosti v Evropi spodbuja učenje, ki;

- ustreza ugotovljenim potrebam odraslih,
- spodbuja aktivno participacijo odraslih udeležencev pri načrtovanju, izvajanju in vrednotenju učenja,
- vključuje pristope, ki spodbujajo samorefleksijo in kritično mišljenje ter pomagajo odraslim, da prevzamejo odgovornost za svoje učenje in samostojno rešujejo probleme,
- spoštuje razlike med odraslimi udeleženci in podpira vključevanje ranljivih skupin².

1. Evropska komisija, 2018, Dopolnilo k Priporočilu Sveta o Ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje.
2. Ta načela poučevanja in učenja so bila pripravljena ob upoštevanju smernic projekta OED (Outreach, Empowerment and Diversity) za učitelje na področju izobraževanja odraslih, dokumenta Vodnik za izvajanje učnega načrta za državljane (Citizens Curriculum Coaching Guide) in projekta ArbetSam o učenju na delovnem mestu.
https://www.oed-network.eu/wp-content/uploads/2018/04/guidelines-for-trainers_en.pdf
<http://www.learningandwork.org.uk/wp-content/uploads/2017/08/LW-Coaching-Report-V6-13.7.2017.pdf>
<http://languageforwork.ecml.at/Portals/48/HtmlTagFiles/e6490928-33cf-4450-8ffe-062758d51644.pdf>

Učni okvir

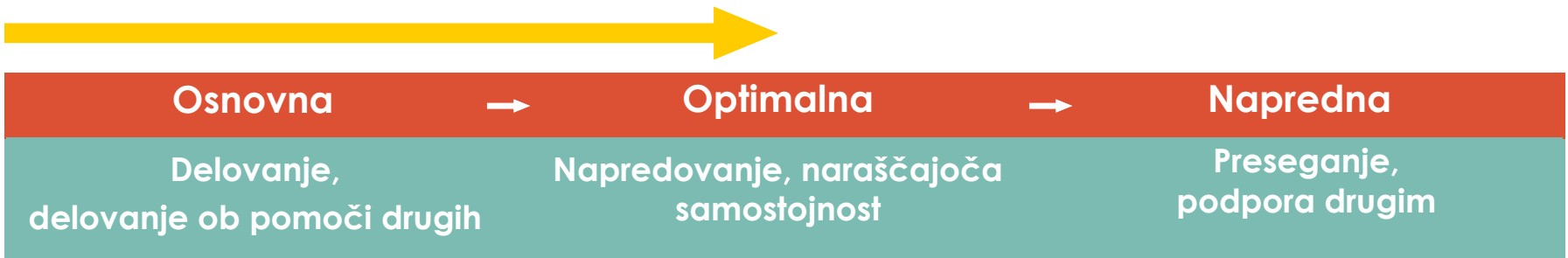
Osebna in medosebna zmožnost

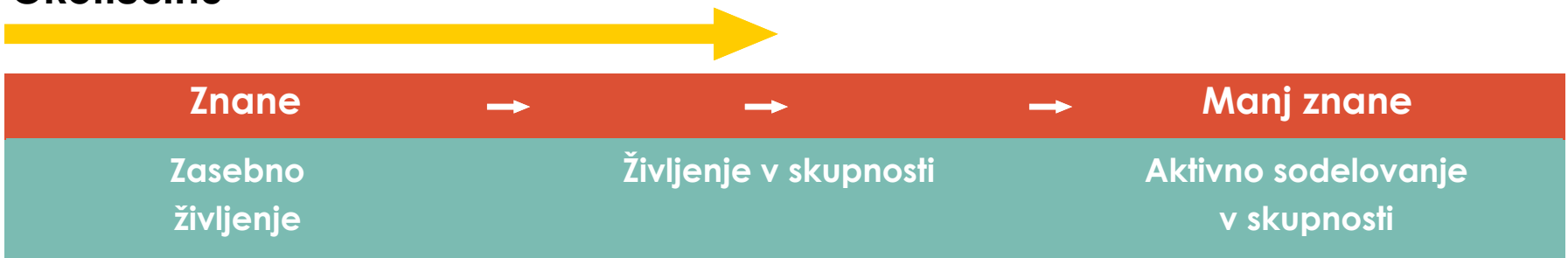
Opis

- Upravljanje lastnega življenja, samozavest in empatija
- Sposobnost odločanja in reševanja problemov
- Sposobnost spoštljivega dialoga z drugimi, reševanja konfliktov in sodelovanja z drugimi ob upoštevanju medsebojnih razlik

Raven zmožnosti

Okoliščine

	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Razume, kaj pomeni upravljati lastno življenje in biti samozavesten Prepozna rešitve problemov Ve, kdaj je primerno poslušati in kdaj govoriti Jasno podaja informacije		Uspešno obvladuje čustva Uspešno izraža občutke Razume, kako in kdaj je treba uporabiti različne komunikacijske spretnosti Kritično razmišlja in sprejema odločitve		Zaveda se svojih močnih in šibkih točk Ve, kako uporabiti svoje močne točke, in išče priložnosti ter podporo pri učenju in nadaljnjem razvoju Zaveda se lastne vrednosti in deluje v skladu s tem, vendar na način, ki je spoštljiv do drugih
Življenje v skupnosti	Razume, katere so primerne medsebojne spretnosti za grajenje pozitivnih odnosov		Prepozna in spoštuje različne ideje, vrednote in kulture Izrazi in povzema različne vidike Dela z drugimi		Sporazumeva se z empatijo Spodbuja in podpira druge, da izražajo svoja mnenja in zamisli Poda konstruktivno povratno informacijo
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Ustrezno izraža svoje poglede ali mnenja		Se sporazumeva na konstruktiven način v različnih okoljih		Proaktivno prevzema vodenje pri delu z drugimi z namenom reševanja problemov Sodeluje z drugimi, se zna pogajati in sklepati kompromise

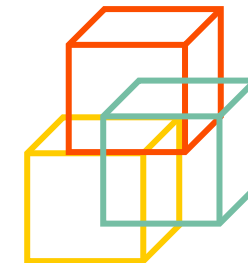
Uporabne povezave

Dokument Evropske komisije - Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje: Dopolnjen predlog Komisije za novo Priporočilo o Ključnih kompetencah za vseživljenjsko učenje (2018).

Register reguliranih kvalifikacij Ofqual: spletna stran, ki prikazuje kvalifikacije in pristojne organizacije, ki jih regulirata Ofqual in CCEA Regulation.

Osebna in medosebna zmožnost

Sporazumevalna zmožnost

Opis

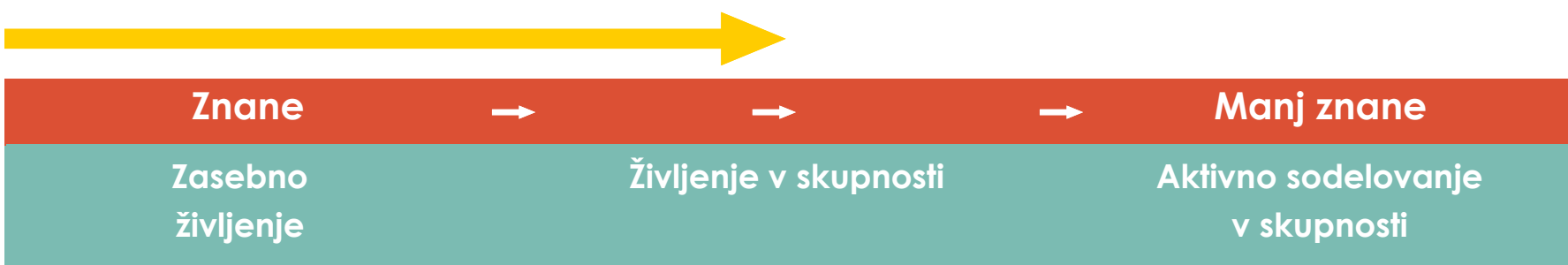
- Sposobnost učinkovitega sporazumevanja, govorjenja in poslušanja, branja in pisanja
- Sposobnost uporabe teh spretnosti v vsakodnevnem življenju, doma, na delu in pri sodelovanju v skupnosti

Vključuje lahko tudi komunikacijo v drugem jeziku ali jezikih.

Raven zmožnosti

Okoliščine

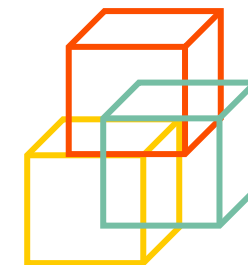
	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Pri iskanju informacij si pomaga z branjem in razume glavne poudarke v besedilu Pravilno uporablja osnovna jezikovna pravila Oblikuje vprašanja za boljše razumevanje		V različnih vrstah besedil zna poiskati glavne točke Organizira lastna mnenja in zamisli Izrazi osebno strinjanje in nestrinjanje v zvezi z literaturo in mediji Se jasno, povezano in logično pisno izraža in pravilno uporablja slovnična pravila		Razmišlja o kompleksnih informacijah ter ustrezno in povezano odgovori Zna povzeti vsebino različnih vrst pisnih besedil Uporablja različne sloge pisanja za različne namene Uporablja različne stavčne strukture pri pisanju
Življenje v skupnosti	Sodeluje v skupinah v lokalni skupnosti in sledi vsebini razprave Izrazi svoje stališče in se ustrezno odziva na stališča drugih Se sporazumeva glede storitev v lokalni skupnosti		Pri sporazumevanju se prilagaja občinstvu in upošteva »občutek ozračja v prostoru« Predstavlja lastna mnenja jasno, samozavestno in vpljudno Samozavestno in vpljudno poda različne govorjene prispevke Ustrezno informira o problemih z namenom, da podpre družino in prijatelje		Pridobi informacije v večjih skupinah ljudi, razmišlja o kompleksnih informacijah in se ustrezno odziva Prepričljivo predstavlja zamisli v lokalni skupnosti Na ustrezen način zna povzeti mnenja in povratne informacije od drugih Jedrnato izraža argumente in zamisli, tako ustno kot pisno
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Nenehno išče načine za govorno in pisno sporazumevanje z drugimi z namenom, da bi ubranil svoje pravice		Ustrezno informira o problemih z namenom, da podpre druge na različnih področjih, npr. v zdravstvu in financah Uporablja ustrezen jezik, format in strukturo pisanja za različne namene in občinstva		Stremi k enakosti in raznolikosti v govoru in dejanjih Prepozna mnenja, pristranskosti in diskriminacijo v načinu govorjenja, pisanja in delovanju drugih

Uporabne povezave

[Dokument Evropske komisije - Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje](#) | [Državlanski učni načrt Inštituta za učenje in delo – Pismenost](#): Pregledna tabela, ki prikazuje, kako lahko ponudniki podpirajo odrasle pri razvoju pismenosti in jezikovnih zmožnosti | [Opisniki ključnih komunikacijskih kompetenc v maternem jeziku](#): Knjižica z opisniki ključnih kompetenc v maternem jeziku (Samo v slovenščini)

Sporazumevalna zmožnost

Matematična zmožnost

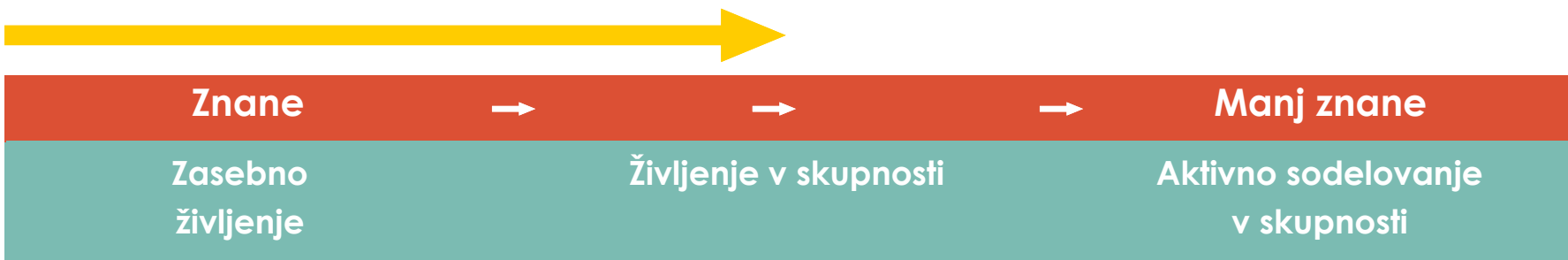
Opis

- Prepoznavanje, povezovanje in uporaba matematičnih informacij v vsakodnevnem življenju
- Uporaba matematike za reševanje problemov, opisovanje, razlaganje in predvidevanje rezultatov

Raven zmožnosti

Okoliščine

	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Bere, piše in prepozna številke ter razume merske enote Pozna in je zmožen opisati površino, obseg in prostornino Seštevava in odštevava trimestna števila, množi in deli z 2, 3, 4, 5 in 10 Zna računati z odstotki		Razume in uporablja cela števila in negativna števila - seštevanje, odštevanje, množenje in deljenje celih števil Izpelje osnovne matematične operacije z uporabo kalkulatorja na različnih napravah Je sposoben razmišljati o bolj zahtevni uporabi matematike, npr. čas, dolžina, oddaljenost, teža, prostornina, merjenje temperature in denar		Zna pretvarjati med ulomki, decimalkami in odstotki Razume koncepte oblik (npr. površina, obseg, prostornina) ter ve, kako in kdaj jih uporabljati Razume razmerja ter kombinira količine znotraj danega razmerja Razume formule in enačbe ter njihovo interpretacijo v okviru lastnega življenja Razume finančno terminologijo
Življenje v skupnosti	Rešuje probleme v vsakodnevem življenju z osnovnimi matematičnimi operacijami (npr. seštevanje, odštevanje, deljenje in množenje) Razume prikaze števil, na katere naleti v skupnosti in medijih		Dela s pretvarjanjem med ulomki, decimalkami in odstotki z namenom, da bi razumel in organiziral svoje lastne finančne zadeve in finančne zadeve od drugih, razvija zavedanje o razmerjih Razume meritve oblik velikega obsega, npr. kvadratura hiše ali ozemlja		Razume koncept verjetnosti in negotovosti ter kritično razmišlja o tem, kako vplivata na sedanja in prihodnja lastna dejanja in dejanja drugih Uporablja izkušnje in podatke iz okolja za izračun verjetnosti določenega rezultata
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Razume in razbere uporabne informacije iz seznamov in statističnih tabel Razbere in razume podatke prikazane z grafi in grafikoni, sam ustvarja sezname		Primerja in uporablja informacije iz grafov, grafikonov in tabel Uporablja statistične pojme, npr. povprečje in modus Zbira in shranjuje podatke		Zbira in predstavlja podatke z namenom, da posreduje informacije, uporablja IKT, kadar je potrebno, tudi v gospodinjstvu Interpretira statistične podatke Uporablja matematično znanje za pomoč drugim

Uporabne povezave

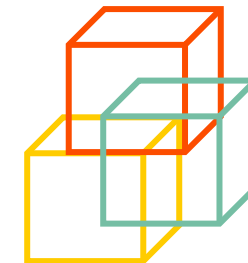
Matematike za državljane: Prosto dostopen tečaj, ki temelji na reševanju problemov, s katerimi se srečujemo pri delu in v življenju. | Dokument Evropske komisije - Kompetence za vseživljenjsko učenje | Državlanski učni načrt Inštituta za učenje in delo – Matematična zmožnost: Pregledna tabela za podporo odraslim pri razvijanju matematičnih spretnosti

Opisniki matematičnih kompetenc ter kompetenc v znanosti in tehnologiji: Knjižica z opisniki ključnih kompetenc v matematiki, znanosti in tehnologiji (samo v slovenščini)

Matematična zmožnost

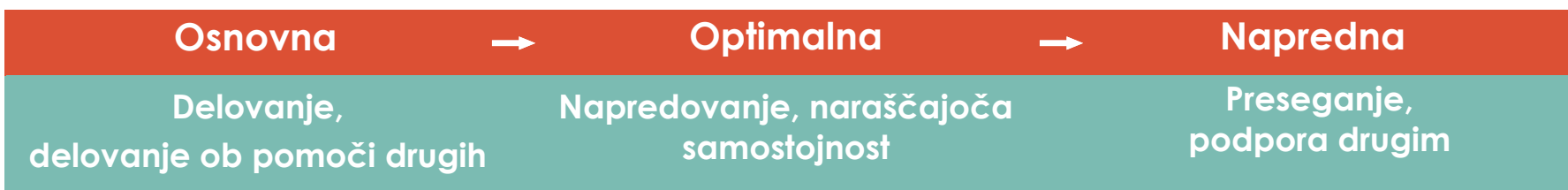
Finančna zmožnost

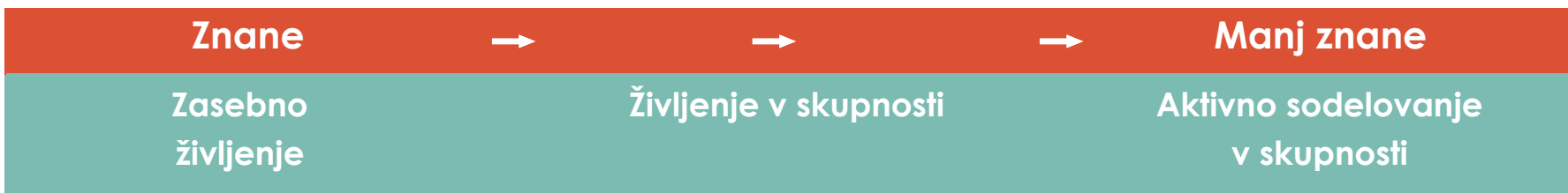
Opis

Obvladovanje spretnosti, znanja in razumevanje, ki omogočajo posamezniku, da upravlja z denarjem in uporablja informacije ter nasvete storitev, ki so potrebni za učinkovito upravljanje z lastnimi financami.

Raven zmožnosti

Okoliščine

	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Pozna različne načine plačevanja, npr. z gotovino, s kreditno kartico, s kuponi Bere in razume izpiske in račune Razume pomen vodenja evidenc - prepozna vire prihodkov – se zaveda, kako pomembni so prihranki Načrtuje in upravlja osebni proračun		Uravnava prihodke in stroške Upravlja tekoči račun prek spleta in v fizični obliki – razume načela bančnega poslovanja Razume različne metode plačevanja, npr. vnaprej, za nazaj, delno plačilo Aktivno varčuje – upravlja s kreditom Pozna in razume svoje potrošniške pravice		Izvaja učinkovito finančno načrtovanje, uporablja kredite, prihranke in rente za doseganje dolgoročnih ciljev Razume in uporablja koncept investiranja v praksi Razume primerne trenutke za nasprotovanje ponudnikom finančnih storitev in uveljavlja svoje potrošniške pravice, kadar gre kaj narobe .
Življenje v skupnosti	Prepozna lokalne proizvode in storitve, ki jih je mogoče kupiti – tudi storitve finančnega svetovanja v lokalnem okolju Razume različne stanovanjske stroške in obveznosti, npr. pogodba o najemu in hipoteka Je osveščen glede prednosti in slabosti zavarovanja		Primerja ponudbe, npr. izbira najugodnejših ponudb Razume tveganja in nagrade Načrtuje in upravlja družinski/skupni proračun Aktivno izbira ustrezne zavarovalniške izdelke in upravlja plačila		Uporablja in kritično ovrednoti storitve finančnega svetovanja in usmerjanja Razume in upravlja posojila Vnaprej načrtuje prihodnje stanovanjske zahteve Vnaprej načrtuje za starost (in morebiti za pridobitev socialne podpore)
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Razume različne vrste kreditov in kreditnih pogodb – ve, kaj so obresti in razlikuje med kreditnimi ponudbami		Pozna prednosti in slabosti kredita in dolga Razume in ve, kako upravljati s kreditno oceno		Razume odnos med javno politiko in osebnimi financami, npr. plače in ekonomija, davek na dohodek

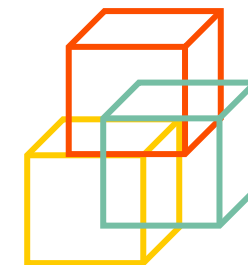
Uporabne povezave

Dokument [Financial Capability Strategy for the UK Adult Outcomes Framework](#): Okvir, ki opisuje ključne elemente finančne zmožnosti za odrasle od 18. leta naprej. | [Viri za izobraževanje potrošnikov Pisarne za pomoč državljanom](#): Nabor aktivnosti, ki so zasnovane za dvigovanje ozaveščenosti o pravicah in odgovornostih potrošnikov ter razvijanju spretnosti in samozavesti glede potrošniških problematik. | [Viri za finančno zmožnost Pisarne za pomoč državljanom](#): Spletna knjižnica, ki vključuje vire o finančnih težavah za podporna omrežja in stranke. | [Državlanski učni načrt](#) Inštituta za učenje in delo – [Finančna zmožnost](#): Pregledna tabela za pomoč odraslim pri razvoju njihove

Finančne Zmožnosti

Digitalna zmožnost

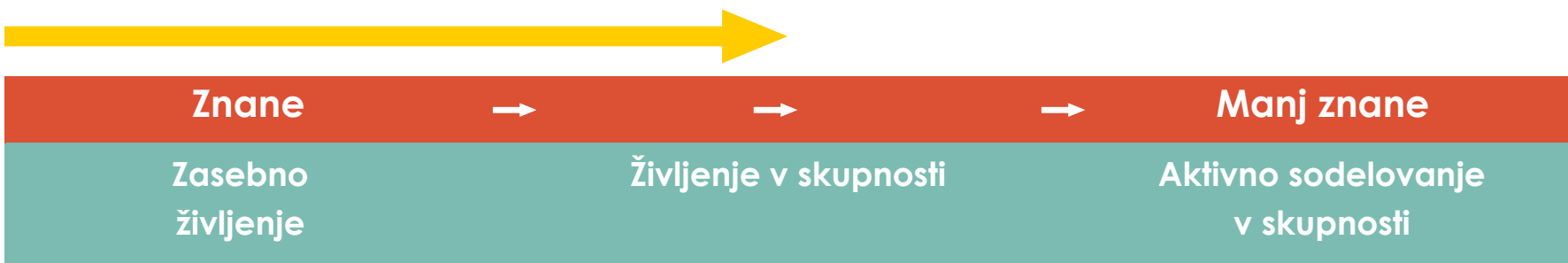
Opis

- Poznavanje računalniško podprtih in spletnih okolij, sposobnost uporabe digitalnih orodij, medijev in virov za iskanje informacij, reševanje praktičnih nalog, ustvarjanje digitalnih vsebin in produktov ter upravljanje s podatki
- Kritično razumevanje narave, tehnik in vplivov medijskih sporočil

Raven zmožnosti

Okoliščine

	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Prepozna pomembnost digitalnih tehnologij in tehnologije kot take, npr. uporaba pripomočkov, navigacija po svetovnem spletu Brska, išče in filtrira podatke, informacije in digitalne vsebine Zaveda se nevarnosti uporabe digitalnih tehnologij Prepozna potrebe in pomanjkljivosti lastnih digitalnih zmožnosti		Kritično ovrednoti podatke, informacije in digitalne vsebine na spletnih in nespletnih medijskih platformah Ustvarjalno uporablja digitalne tehnologije Ve, kako varovati osebne podatke in zasebnost Razume avtorske pravice in licence Razlaga in se odziva na lastne informacijske potrebe		Razvija in upravlja s podatki, informacijami in digitalnimi vsebinami Rešuje tehnične probleme, ki so povezani z brskanjem, iskanjem in filtriranjem podatkov, informacij in digitalnih vsebin Izkazuje programerske in raziskovalne spretnosti Varuje telesno in psihično zdravje ter se zaveda vloge digitalnih tehnologij za dobro počutje in družbeno vključenost
Življenje v skupnosti	Razume družbe medije Se povezuje s pomočjo digitalnih tehnologij Upravlja lastno digitalno identiteto in ugled		Se povezuje, komunicira in sodeluje z drugimi, pri čemer se zaveda kulturnih in generacijskih raznolikosti Sprejema in prevzema odgovornost za lastna dejanja in izkazuje dobro presojo v spletnih interakcijah Prispeva k spletnim virom in skupnostim		Razvija rešitve za digitalno vključenost Išče in omogoča dostop do tehnologij v lokalni skupnosti Spodbuja in podpira druge pri razvijanju digitalnih spretnosti in samozavesti Vključuje lastno znanje pri vodenju drugih pri razvijanju digitalnih spretnosti in samozavesti
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Sodeluje v družbi z uporabo javnih in zasebnih digitalnih storitev		Išče priložnosti za lastno opolnomočenje in za participativno državljanstvo z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij		Je zgled digitalno kompetentnega državljana tako, da aktivno deluje v digitalni družbi Ustvarja rešitve za kompleksne probleme (v okvirih definicije), ki so povezani z vključevanjem v aktivno državljanstvo prek digitalnih tehnologij

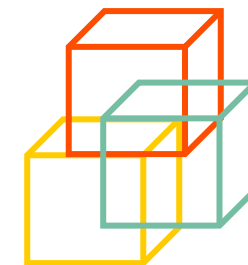
Uporabne povezave

Državlanski učni načrt Inštituta za učenje in delo – Digitalna zmožnost: Pregledna tabela, ki prikazuje, kako lahko ponudniki razvijajo digitalno zmožnost odraslih | Medijska in digitalna pismenost – Svet za medijsko pismenost : Definicija digitalno in medijsko pismene osebe v singapurskem kontekstu. | [Okvir digitalnih kompetenc za državljane 2.1](#): Orodje za izboljšanje digitalne kompetence državljanov z osmimi stopnjami in primeri rabe | [Dokument Evropske komisije - Ključne kompetence za vseživljenjsko učenje](#)

Digitalna zmožnost

Zdravstvena zmožnost

Opis

- Posedovanje potrebnega znanja in kompetenc za skrb za lastno telesno in mentalno zdravje in skrb za druge
- Poznavanje možnosti dostopa in uporabe zdravstvenega sistema
- Razumevanje osnovnih zdravstvenih informacij (npr. v zvezi z zdravljenjem, neoporečnosti embalaže za živila)

Raven zmožnosti

Okoliščine

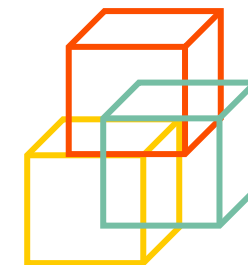

	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Prepozna pomen dobrega zdravja, ki je povezano s prehrano, telesno vadbo, spolnim zdravjem itn. Prepozna pomen dobre telesne pripravljenosti Razume pomen mentalnega zdravja in dobrega počutja ter prepozna lastne potrebe		Izbira in se odloča glede ustreznega zdravljenja Učinkovito obvladuje čustva Sprejme odločitve za razvoj in vzdrževanje zdravega življenjskega sloga		Sprejme odločitve glede ustvarjanja in prekinjanja navad Pri sebi prepozna slabo fizično in psihično zdravje Ve, kje, kdaj in kako dobiti nasvete, povezane z zdravjem Razume zdravstveno terminologijo
Življenje v skupnosti	Razume pomembnost družinskega zdravja (ali zdravja drugih, s katerimi imamo tesne odnose) Prepozna in razume vpliv odločitve, da postanemo skrbniki Preuči storitve in agencije, ki nudijo zdravstvene storitve		Razvija znanja in spretnosti za skrb za otroke, npr. prehrano in telesno vadbo, prepoznavanje in zdravljenje bolezni, odgovornosti starša Ustvarja trajnostne odnose v družini in z drugimi bližnjimi ter z družinskimi izvedenci, npr. zdravniki Zaveda se vidnih in nevidnih invalidnosti		Prepozna širše učinke slabega zdravja, zlorabe substanc in nezdravih življenjskih slogov Pozna učinke drog in alkohola na posameznike, družine in skupnosti Prepozna invalidnosti v družini in skupnosti
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Sprejme odločitve za korak naprej glede osebnega zdravja, za osebno korist in korist drugih okoli sebe Uveljavlja svoje in družinske pravice do zdravstvene oskrbe		Upošteva fizične in psihične potrebe drugih Dostopa do skupin ali skupin za podporo pri zdravju in dobremu počutju, npr. negovalne storitve		Se na primeren način vključuje v lokalne in državne zdravstvene storitve Drugim nudi podporo pri iskanju pomoči in nasvetov Z drugimi deli znanje, kadar je to primerno

Uporabne povezave

Državlanski učni načrt Inštituta za učenje in delo – Zdravstvena zmožnost: Pregledna tabela, ki prikazuje, kako lahko ponudniki pomagajo odraslim pri razvijanju zdravstvene zmožnosti

Okoljevarstvena zmožnost

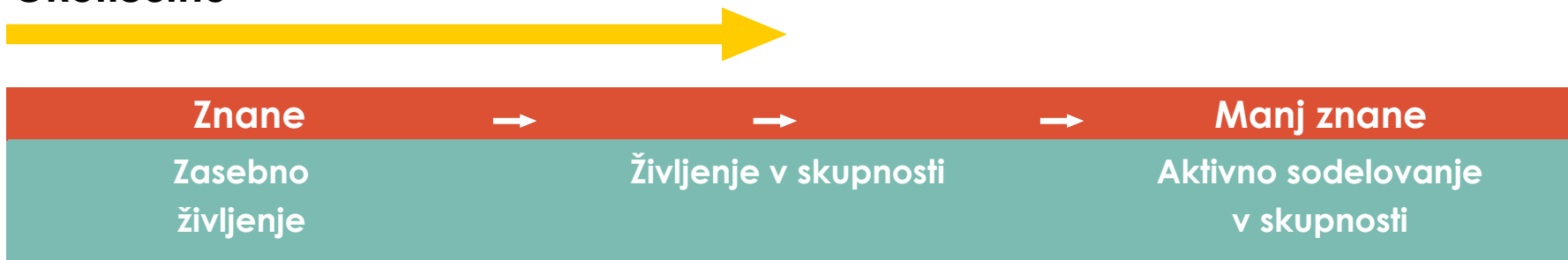
Opis

- Razumevanje vpliva vsakodnevnih dejanj na okolje, na primer razumevanje načina pridelave in porabe hrane, energije, recikliranja, zmanjševanja odpadkov
- Razumevanje koncepta trajnostnega razvoja in njegove povezave z okoljevarstvenimi, družbenimi in ekonomskimi elementi

Raven zmožnosti

Okoliščine

	Osnovna	→ Optimalna	→ Napredna
Zasebno življenje	Zaveda se problema trajnosti Razume, kaj pomeni trajnostni življenjski stil/trajnostna potrošnja Prepozna pomen okolju prijaznega vedenja, kar se tiče porabe vode in energije, odpadne hrane, transporta itn.	Prepozna lastno odgovornost za okolju prijazno vedenje Analizira zmožnosti za sprejemanje čim več družbeno in okolju prijaznih odločitev v življenjskem slogu ter premisli o specifičnih dejanjih, ki jih lahko izvede Razvija trajnostne življenjske spretnosti, npr. pridelovanje lastne hrane	Razume povezave med globalnimi okoljskimi problemi ter gospodarskimi in družbenimi dimenzijami trajnostnega razvoja Sodeluje v iniciativah za bolj »zelen« življenjski slog, npr. varčuje z energijo, zmanjšuje porabo vode, manj uporablja plastiko, živi v skladu z ideologijo »popravi, ponovno uporabi, recikliraj«
Življenje v skupnosti	Je obveščen o lokalnih okoljskih iniciativah, npr. skupinah za varstvo okolja Razume povezave med osebnim vedenjem in okoljem ter posledicami osebnih dejanj na okolje (npr. podnebne spremembe, vpliv na biotsko raznovrstnost) Razume fizično in psihično zdravje ter družbene učinke stika z naravnim okoljem	Prepozna odgovornosti posameznika in skupnosti za varovanje in obnovitev lokalnega okolja Sodeluje pri dejavnostih za izboljšanje lokalnega okolja, npr. prostovoljno sodelovanje z lokalnimi skupinami na okoljskih projektih, »izmenjave« znotraj skupnosti Pri pripravi hrane in hrambi hrani se vede trajnostno do lokalno pridelane hrane, npr. uživanje lokalne in sezone hrane, kolikor je to mogoče, manj zavržene hrane	Spodbuja posameznike, prijatelje, družine in lokalne skupnosti k boljši skrbi za okolje in varovanju naravnih virov (lokalno in globalno) Je vzor drugim glede okolju prijaznega delovanja Spodbuja uravnoteženo sobivanje ljudi in ekosistemov lokalnega okolja, motivira druge za sodelovanje v okoljevarstvenem aktivizmu
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Zaveda se lokalnih okoljskih problemov Razume povezave med čistim zrakom, vodo in hrano ter zdravim okoljem	Sodeluje pri sprejemanju odločitev glede lokalnih problematik – sodeluje v lokalnih okoljevarstvenih akcijah/skupinah za dvig ozaveščenosti Sodeluje v lokalnih debatah o okoljskih problemih	Zaveda se odnosa med vedenjem posameznika in družbe ter njunimi družbenimi, ekonomskimi in ekološkimi posledicami na lokalni ravni in globalno Aktivno sodeluje v političnih procesih z namenom postavitve in vzdrževanja okoljskih problemov na političnem dnevnem redu Aktivno sodeluje pri grajenju trajnostnih skupnosti

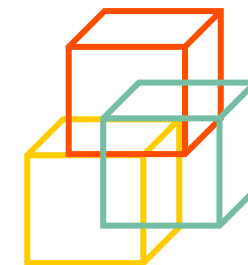
Uporabne povezave

[Okvir za okolju prijazno vedenje – Defra](#): Poročilo o političnih intervencijah za pomoč posameznikom in skupnostim, ki želijo živeti bolj trajnostno | [Projekt Spoznaj svoj življenjski slog organizacije Friends of the Earth](#): Projekt, namenjen razvijanju izobraževanja in trajnostni potrošnji

Okoljevarstvena zmožnost

Državlјanska zmožnost

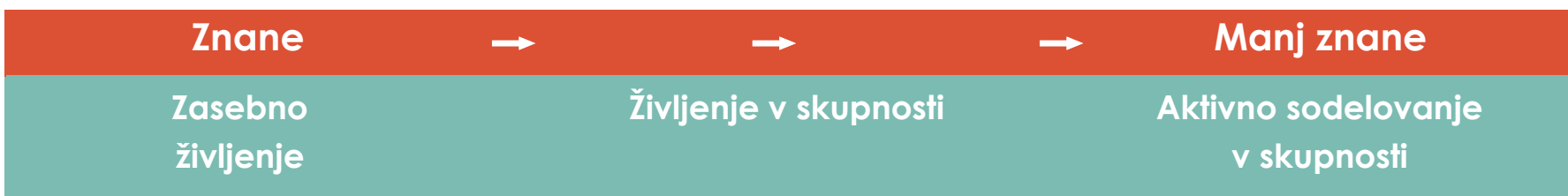
Opis

- Razumevanje delovanja demokracije v praksi
- Sposobnost sodelovanja v demokratičnih procesih in aktivnega vključevanja v skupnosti
- Razumevanje in spoštovanje verskih in kulturnih razlik

Raven zmožnosti

Okoliščine

	Osnovna	→	Optimalna	→	Napredna
Zasebno življenje	Prepozna in ceni osebnostne značilnosti, npr. spretnosti, moči, ambicije, pravice, odgovornosti Se sporazumeva na jasn način Se osebno uveljavlja Učinkovito upravlja s časom – načrtuje dnevne in tedenske aktivnosti		Sprejme akcijski načrt glede učenja ali dela Zna načrtovati Je zmožen kritičnega mišljenja Se zaveda lastnih vrednot in etičnih/ pravnih standardov v odnosu do družbene in politične problematike		Uporablja osebne vrednote in etične/ pravne standarde pri vključevanju v družbene in politične problematike Pozna in spoštuje načela demokracije, npr. svobodo govora
Življenje v skupnosti	Se udeležuje skupinskih aktivnosti in izobraževalnih dogodkov Se udeležuje športnih, kulturnih ali družbenih dogodkov Prepozna in zna kako uporabljati storitve v lokalnem okolju – spoštuje dogovore in se udeleži dogovorjenih srečanj Prepozna probleme s spoštovanjem enakopravnosti v stikih z drugimi Pozna volilni postopek		Razvija omrežja – Oblikuje mnenja in jih izmenjuje z drugimi – se pogaja in vpliva na druge Dostopa do lokalnih storitev – se angažira v prostovoljskih dejavnostih znotraj skupnosti Razume in spoštuje drugačnost – spoštuje različne načine življenja/ kulturnih razlik Razume potrebe drugih – Sodeluje z drugimi, tudi v timskem delu		Organizira sebe in druge za sodelovanje v skupnosti, društvih, na kulturnih ali športnih dogodkih Prepozna in razume prednosti raznolikosti znotraj skupnosti Izkazuje in spodbuja enakost v skupnosti Proaktivno razvija odnose v skupnosti
Aktivno sodelovanje v skupnosti	Je osveščen glede razvoja v lokalnem okolju		Prepozna predstavnike lokalnih oblasti Aktivno sodeluje v lokalni skupnosti – načrtuje, organizira in vrednoti opravljeno delo Prevzame interes za reševanje problemov v lokalni in širši skupnosti		Ustrezno sodeluje z vladnimi službami in poda povratne informacije in ocene Prevzema organizacijske vloge v organiziranju skupnosti za ukrepanje Razume pojave diskriminacije v družbenem in pravnem kontekstu Razvija partnerstva z drugimi za skupno ali javno dobro

Državlanski učni načrt Inštituta za učenje in delo – Državlanska zmožnost: Pregledna tabela, ki prikazuje, kako lahko ponudniki pomagajo odraslim pri razvijanju državljske zmožnosti. | Dokument Evropske komisije - kompetence za vseživljenjsko učenje

Državljska zmožnost

Življenjske spretnosti v Evropi

Učni okvir

Life Skills for Europe, 2018

Projektni partnerji

